

PROFESORUL DIRIGINTE - PROMOTOR AL EDUCAȚIEI RESPONSABILE ÎN COMUNITATE

prof. dr. Luminița-Mirela LĂZĂRESCU
C.N. „Eudoxiu Hurmuzachi” Rădăuți

Abstract

Articolul analizează evoluția funcției de diriginte în învățământul românesc, de la originile sale din secolul al XIX-lea până la rolul actual, complex și multidimensional. Deși termenul este oficializat în perioada interbelică, funcția are rădăcini mult mai vechi, iar reglementările actuale (ROFUIP 2024) îi structurează atribuții extinse, de la consiliere și orientare până la monitorizarea progresului și managementul clasei. Dincolo de prevederile legale, dirigintele este prezentat ca un mentor, mediator și promotor al incluziunii, un actor-cheie în crearea unui climat educațional pozitiv și în susținerea dezvoltării personale și academice a elevilor. Funcția devine astfel esențială pentru coeziunea comunității școlare și pentru formarea unei generații capabile să răspundă provocărilor societății contemporane.

Cuvinte cheie: **diriginte, managementul clasei, consiliere și orientare, incluziune școlară, comunitate educațională.**

1. Evoluția funcției și a rolului dirigintelui în cadrul sistemului educațional românesc

Funcția de diriginte s-a dovedit, de-a lungul timpului, esențială pentru buna funcționare a școlii și pentru dezvoltarea armonioasă a elevilor, indiferent de contextul istoric sau de orientările pedagogice ale epocii. În toate perioadele, dirigintele a constituit principalul liant între elevi, familie și instituția de învățământ, asigurând coerența procesului educațional și continuitatea formării. Rolul său a depășit întotdeauna limitele unei simple coordonări administrative, implicând îndrumare personală, sprijin emoțional, orientare școlară și profesională, precum și medierea situațiilor dificile. Indiferent de transformările legislative sau de reformele educaționale care au marcat sistemul, dirigintele a rămas figura-cheie care cunoaște cel mai bine particularitățile elevilor, facilitează integrarea lor în comunitatea școlară și contribuie la formarea responsabilă și echilibrată a fiecărei generații.

Funcția de diriginte, în forma ei actuală, reprezintă rezultatul unui proces de evoluție instituțională care se întinde pe mai bine de un secol și jumătate (Păun, 1999). Deși atribuțiile fundamentale ale profesorului coordonator de clasă apar încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, termenul *diriginte* capătă o recunoaștere oficială abia în perioada interbelică, în contextul modernizării administrației școlare.

Originea acestei funcții poate fi identificată în anul 1864, odată cu adoptarea Legii Instrucțiunii Publice în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. Actul normativ stabilește structura învățământului modern și introduce *profesorul responsabil de clasă* (Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, 1864). Sarcinile acestuia aveau preponderent un caracter administrativ: supravegherea disciplinei, gestionarea evidențelor școlare și menținerea comunicării cu părinții elevilor.

În intervalul cuprins între finalul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, rolul profesorului de clasă este tot mai clar configurat prin regulamentele școlare. Acesta apare sub denumirile de *conducător al clasei* sau *profesor de clasă*, atribuțiile sale extinzându-se treptat. Termenul „diriginte” este introdus în mod oficial în deceniul 1920–1930, în perioada interbelică, fiind menționat în mod explicit în regulamentele Ministerului Instrucțiunii Publice (Bocoș & Chiș, 2013), acesta fiind folosit pentru prima oară oficial în documentele școlare. Această etapă marchează consacrarea oficială a termenului, în paralel cu extinderea rolului dirigintelui: coordonarea activității clasei, îndrumarea elevilor, menținerea relațiilor cu familia și supravegherea parcursului școlar devin responsabilități centrale. Termenul intră rapid în uzul instituțional și pedagogic, devenind o componentă stabilă a organizării școlare.

Reforma învățământului din 1948, desfășurată în contextul instaurării regimului comunist, păstrează și consolidează funcția de diriginte, integrând-o ferm în structura organizatorică a școlii. În

această perioadă, atribuțiile dirigintelui sunt semnificativ extinse, acesta devenind un actor central în coordonarea proceselor educative și administrative ale clasei (Păun, 1999). Pe lângă responsabilitățile tradiționale, dirigintele este implicat în organizarea și supravegherea activităților extracurriculare, în monitorizarea conduitei elevilor și în colaborarea cu familia, dar și – specific contextului politic al vremii – în derularea activităților cu caracter ideologic, menite să susțină formarea „omului nou” conform orientărilor regimului. Astfel, funcția de diriginte capătă o dimensiune socială și politică amplificată, depășind rolul strict pedagogic pe care îl avusese anterior.

După 1990, odată cu tranziția către un sistem educațional centrat pe elev (Cucoș, 2014) și pe dezvoltarea competențelor, rolul dirigintelui este reinterpretat într-o manieră modernă. Accentul se mută pe consilierea elevilor, orientarea școlară și profesională, sprijinul socio-emoțional și medierea relației dintre familie și instituția de învățământ. Reglementările actuale păstrează denumirea tradițională, dar o integrează într-o viziune educațională flexibilă și adaptată nevoilor contemporane.

În concluzie, termenul „diriginte” este utilizat oficial pentru prima dată în perioada interbelică, deși funcția pe care o denumește este mult mai veche, fiind introdusă încă din 1864. Evoluția acestui concept reflectă transformările profunde ale sistemului educațional românesc, de la organizarea administrativă a clasei până la dimensiunea complexă, pedagogică și de consiliere pe care o are în prezent.

2. Rolurile și funcțiile dirigintelui în comunitatea educațională contemporană

2.1. Dimensiunea normativă a funcției de diriginte

Cadrul legislativ actual configurează funcția de diriginte ca un rol esențial în organizarea, monitorizarea și sprijinirea activității educative la nivelul clasei. Numit anual de director, cu avizul consiliului de administrație, dirigintele coordonează activitățile de consiliere și orientare, urmărește evoluția școlară și comportamentul elevilor, gestionează documentele clasei și menține o comunicare permanentă cu familia. Totodată, el colaborează strâns cu profesorii, consilierul școlar și alți specialiști, implicându-se activ în prevenirea dificultăților educaționale și în organizarea activităților extracurriculare.

Tabelul de mai jos sintetizează principalele atribuții și responsabilități ale dirigintelui, astfel cum sunt definite în Regulamentul de Organizare și Funcționare al Unităților de Învățământ preuniversitar, aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 6.064/2024.

Tabel 1. Atribuțiile și responsabilitățile dirigintelui (ROFUIP 2024, Art. 64–69)

Articol	Domeniu reglementat	Aspecte esențiale
Art. 64	Statut și rol general	<ul style="list-style-type: none"> - Dirigintele coordonează activitatea clasei în gimnaziu, liceu, profesional și postliceal. - Poate fi diriginte la o singură clasă. - În primar și preșcolar, atribuțiile revin cadrului didactic de la clasă.
Art. 65	Numire și continuitate	<ul style="list-style-type: none"> - Numire anuală de către director, cu avizul CA. - Se urmărește continuitatea dirigintelui pe nivel de studiu. - Prioritate pentru cadrele titulare/definitive cu minim ½ normă în unitate și activitate la clasa respectivă.
Art. 66	Planificare, consiliere, activități educative	<ul style="list-style-type: none"> - Atribuțiile sunt prevăzute în fișa postului. - Realizează anual planificarea activităților educative ale clasei. - Organizează orele/intervalele de consiliere și orientare. - Desfășoară consiliere individuală, de grup și la nivelul clasei. - Colaborează la orientare vocațională și profesională. - Organizează activități educative și extrașcolare.
Art. 67	Relația cu familia	<ul style="list-style-type: none"> - Organizează întâlniri periodice cu părinții (la fiecare modul sau ori de câte ori este necesar).

	<ul style="list-style-type: none"> - Prezintă situația elevilor și discută probleme educaționale/comportamentale. - Poate desfășura întâlniri online/hibrid în situații excepționale. - Informează părinții despre programările și modalitățile de comunicare.
Art. 68 Atribuții principale: organizare, monitorizare, colaborare, informare	<ul style="list-style-type: none"> - Organizează și coordonează activități educative, consiliul clasei, întâlniri cu părinții, activități extracurriculare, acțiuni de prevenție și teambuilding. - Monitorizează situația școlară, frecvența, comportamentul, participarea la proiecte, concursuri și voluntariat. - Colaborează cu: profesorii clasei, consilierul, directorul, părinții, logopezii, profesorii de sprijin, CJRAE/CMBRAE, SPAS/DAS/DGASPC etc. - Informează elevii și părinții privind regulamentele, evaluările, absențele, sancțiunile și procedurile privind violența.
Art. 69 Atribuții administrative și documente	<ul style="list-style-type: none"> - Completează catalogul (date elevi, situații școlare, absențe). - Motivează absențe conform regulilor. - Propune nota/media la purtare; aplică sancțiuni aprobate. - Încheie situația școlară și ierarhizează elevii la final de an. - Sprijină documentația pentru burse. - Monitorizează portofoliul educațional. - Întocmește calendarul extrașcolar. - Emite recomandări de orientare școlară și profesională la final de ciclu. - Centralizează opțiunile elevilor pentru CDEOȘ.

(ROFUIP, 2024)

2.2. Rolul dirigintelui în comunitatea educațională contemporană

În contextul educațional actual, marcat de diversitate, ritm accelerat al schimbării și provocări multiple, figura dirigintelui rămâne una dintre cele mai stabile și mai influente prezențe din viața unei clase (Iucu, 2006). Departe de a fi doar un coordonator administrativ, dirigintele este persoana care observă cu atenție fiecare detaliu al vieții școlare, care armonizează relațiile, gestionează dinamica grupului și oferă elevilor stabilitate, direcție și încredere. El devine vocea care dă sens și coerență parcursului educativ, un reper uman și profesional într-o comunitate în continuă transformare.

În sala de clasă, dirigintele este cel care dă unitate procesului de învățare (Hattie, 2009). El interpretează evoluțiile elevilor, tensiunile, ritmul fiecăruia, împletește perspectivele profesorilor și creează un cadru în care elevii se simt încurajați să participe, să pună întrebări și să se afirme. Atmosfera clasei – sentimentul de siguranță, solidaritatea, buna funcționare a grupului – este adesea rezultatul modului în care dirigintele construiește relațiile și cultivă responsabilitatea colectivă.

Această dimensiune umană se împletește firesc cu rolurile formale și actuale ale dirigintelui, care depășesc cadrul responsabilităților din ROFUIP (art. 64–70) (Ministerul Educației, 2024), pentru a răspunde nevoilor reale ale comunității educaționale: orientare, siguranță, prevenție, comunicare, incluziune, digitalizare, participare civică și dezvoltare personală.

Un prim rol esențial este cel de *coordonator al colectivului*, responsabil de climatul disciplinei, echilibrului și siguranței emoționale. Într-un context social în care elevii se confruntă cu presiuni, stres sau instabilitate familială, dirigintele devine factorul care stabilizează grupul, reduce conflictele și asigură continuitatea și coerența procesului educativ.

Dimensiunea educativ-formativă este la fel de importantă, într-o societate marcată de deficit de repere și confuzie axiologică (Cucos, 2014). Dirigintele contribuie la formarea caracterului, la dezvoltarea valorilor morale și civice – respect, empatie, solidaritate, responsabilitate – transformând ora de dirigenție și interacțiunile cotidiene în veritabile contexte de formare morală și socială.

În același timp, dirigintele acționează ca *mentor și ghid în dezvoltarea personală*, sprijinând elevii în momente de incertitudine, ajutându-i să își descopere interesele, aptitudinile și potențialul. În colaborare cu consilierul școlar (Țircă, 2011), facilitează procesul de orientare vocațională și profesională (Iucu, 2006), reducând riscul de abandon școlar și oferind elevilor repere solide în luarea deciziilor privind viitorul lor.

Rolul său de *mediator între școală, familie și comunitate* este deosebit de relevant (Oancea, 2015) într-o perioadă în care comunicarea autentică devine tot mai dificilă. Dirigintele menține dialogul cu părinții, clarifică situații, gestionează conflicte și asigură continuitatea între educația de acasă și cea din școală. Tot el conectează clasa la resursele comunității – instituții, organizații, proiecte – lărgind orizontul de experiențe educaționale al elevilor.

Ca *partener instituțional*, dirigintele colaborează cu profesorii clasei, conducerea școlii, consilierul școlar, profesorii de sprijin, mediatori și autorități locale, fiind persoana care cunoaște cel mai bine realitatea colectivului și poate mobiliza rapid resurse pentru rezolvarea situațiilor educaționale, sociale sau administrative.

Un rol aparte îl are *informarea corectă și responsabilă*. Într-o lume în care circulația informației este rapidă, dar adesea imprecisă, dirigintele explică regulamente, proceduri, drepturi și obligații, prevenind astfel conflicte și susținând formarea unei comunități școlare informate și corect orientate.

Prin *monitorizarea progresului*, dirigintele devine garant al performanței și responsabilității (Hattie, 2009). Identifică dificultăți, semnalează nevoi, propune soluții și susține remedierea problemelor, contribuind la prevenirea eșecului școlar și la dezvoltarea armonioasă a elevilor.

Rolul *administrativ-documentar*, deși mai puțin vizibil, este fundamental pentru buna funcționare a școlii: gestionarea catalogului, motivarea absențelor, documente pentru burse, portofolii educaționale. Aceste activități asigură transparență, corectitudine și eficiență administrativă.

Totodată, dirigintele este un *promotor al sănătății, prevenției și siguranței* (Ministerul Educației, 2024), acționând pentru prevenirea bullyingului, pentru siguranța digitală și pentru stabilitatea emoțională a elevilor, aspecte esențiale în perioada post-pandemică, când vulnerabilitățile elevilor au devenit mai vizibile.

În ansamblu, dirigintele este *reprezentantul legitim al clasei*, cel care susține participarea elevilor în viața școlii, încurajează inițiative, transmite probleme și contribuie la construirea unei culturi democratice în cadrul instituției.

Prin urmare, rolurile profesorului diriginte nu sunt simple obligații profesionale, ci răspunsuri directe la nevoile actuale ale comunității educaționale. El este un actor central în formarea unei școli responsabile, incluzive și conectate, un mediator între lumea copiilor și lumea adulților, între școală și societate, între prezent și viitor (Bocoș, 2012; Ilie, 2017; Stan, 2020).

3. Dirigintele – promotor al unei educații responsabile și incluzive

Într-o școală care se confruntă cu o diversitate tot mai accentuată și cu provocări sociale complexe, dirigintele devine un promotor esențial al unei educații responsabile și incluzive. Mai mult decât un coordonator al activităților clasei, el este un formator de caractere, un mediator al relațiilor și un garant al unui climat educațional construit pe respect, siguranță și cooperare. Prin intervențiile sale zilnice, prin dialogurile autentice cu elevii și prin felul în care modelează viața colectivului, dirigintele contribuie la formarea unei comunități școlare în care fiecare elev se simte valorizat și sprijinit.

Un rol fundamental îl reprezintă promovarea valorilor civice și morale (UNESCO, 2021). Într-o societate marcată de schimbări rapide și de un deficit de modele, dirigintele devine un reper pentru elevi, oferindu-le nu doar informații, ci și exemple concrete despre ce înseamnă respectul, responsabilitatea, empatia și implicarea. Orele de dirigenție, discuțiile tematice, activitățile de grup și proiectele civice devin prilejuri prin care elevii învață să fie membri activi ai comunității, să înțeleagă regulile vieții democratice și să își asume propriile decizii.

În același timp, dirigintele intervine în mod activ pentru a promova comportamente responsabile, adaptate vârstei și contextului social al elevilor. El identifică tensiuni, gestionează conflicte, previne atitudinile riscante și îi ajută pe elevi să își înțeleagă emoțiile și reacțiile. Prin consiliere individuală, activități de grup și colaborare cu specialiștii școlii, dirigintele devine o prezență echilibrantă, capabilă să transforme dificultățile în oportunități de creștere personală.

Educația incluzivă reprezintă un alt pilon esențial al rolului său (Păun, 1999). Într-o clasă în care elevii provin din medii diferite și au nevoi diverse, dirigintele este cel care veghează ca fiecare dintre ei să aibă acces real și egal la educație. El observă vulnerabilitățile, colaborează cu profesorii de sprijin, consilierii școlari, logopezii sau mediatorii și creează contexte în care diferențele sunt acceptate și valorificate. Prin această abordare, dirigintele contribuie la construirea unui colectiv în care toți elevii se simt incluși și respectați.

Nu în ultimul rând, dirigintele joacă un rol central în construirea unui climat pozitiv și sigur în clasă. Prin atitudinea sa deschisă, prin capacitatea de a asculta și prin implicarea în viața colectivului, el stimulează cooperarea, solidaritatea și încrederea reciprocă. Activitățile de teambuilding, proiectele comune, momentele de reflecție și discuțiile sincere consolidează unitatea grupului și transformă clasa într-un spațiu în care elevii învață să fie împreună, să se susțină și să se dezvolte armonios.

În ansamblu, dirigintele devine un promotor autentic al unei educații responsabile și incluzive, contribuind decisiv la formarea unui mediu educațional în care valorile, siguranța, respectul și cooperarea sunt cultivate constant. Rolul său depășește cadrul formal al atribuțiilor profesionale și se afirmă ca o dimensiune profund umană, formativă și comunitară, indispensabilă unei școli moderne și orientate spre viitor.

Concluzie

Analiza evoluției istorice, a cadrului normativ și a rolurilor asumate în mod concret de profesorul diriginte evidențiază o certitudine: această funcție reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai educației românești, indiferent de epocă, model pedagogic sau context social. De la primele reglementări ale secolului al XIX-lea până la exigențele complexe ale școlii contemporane, dirigintele a rămas un actor indispensabil, un liant între elev, familie și instituția de învățământ, un mediator care armonizează procese, relații și așteptări.

În prezent, rolul său depășește semnificativ limitele unui cadru strict administrativ. Dirigintele este formator de valori, promotor al incluziunii, consilier vocațional, sprijin emoțional, coordonator al climatului clasei și reprezentant al elevilor în fața instituției. Reglementările legale actuale – riguroase și cuprinzătoare – reflectă complexitatea acestor responsabilități, însă adevărata forță a funcției se manifestă în relațiile pe care dirigintele le construiește, în modul în care reușește să dea sens parcursului educativ al elevilor, să ofere siguranță, încredere și direcție.

Într-o școală provocată de transformări rapide, de diversitate, de presiunea digitalizării și de dificultăți sociale tot mai vizibile, dirigintele se conturează ca un profesionist cu rol strategic: el gestionează situații delicate, previne comportamente de risc, susține elevii vulnerabili, stabilește punți de comunicare între familie și școală și menține echilibrul necesar funcționării sănătoase a clasei. Astfel, funcția de diriginte contribuie la construirea unei comunități educaționale responsabile, incluzive și eficiente, în care fiecare elev are șansa de a se dezvolta armonios și autentic.

În esență, dirigintele nu este doar un gestionar al procesului educativ, ci un promotor al responsabilității, al colaborării și al valorilor umane, un profesionist capabil să influențeze decisiv destinul individual al elevilor și dinamica întregii școli. De aceea, consolidarea acestei funcții, sprijinirea ei prin formare continuă și recunoașterea importanței sale reprezintă pași necesari pentru dezvoltarea unui sistem educațional modern, echitabil și orientat spre formarea unei generații capabile să răspundă provocărilor lumii actuale.

Surse bibliografice

2. Bocoș, M. (2012). Rolurile profesorului diriginte în contextul actual al educației. *Revista de Științe ale Educației*, (3), 45–52.
3. Bocoș, M., & Chiș, V. (Coord.). (2013). *Pedagogie. Suport pentru formarea inițială și continuă*. Editura Casa Cărții de Știință.
4. Cucuș, C. (Coord.). (2014). *Pedagogie*. Editura Polirom.
5. Drăghicescu, L. (2018). Consilierea elevilor – practici actuale. *Revista Cercetări Pedagogice*, (2), 67–78.
6. Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.
7. Ilie, S. (2017). Managementul clasei și rolul diriginelui. *Revista Învățământului Preuniversitar*, (2), 23–29.
8. Iucu, R. (2006). *Managementul clasei de elevi*. Editura Polirom.
9. Jînga, I., & Negreț-Dobridor, I. (1998). *Pedagogie*. Editura All.
10. Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice. (1864). *Legea Instrucțiunii Publice*. Monitorul Oficial al României.
11. Ministerul Educației. (2020). *Statutul elevului* (Ordinul nr. 5.474/2020, cu completările ulterioare). Monitorul Oficial al României.
12. Ministerul Educației. (2024). *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar* (Ordinul nr. 6.064/2024). Monitorul Oficial, Partea I, nr. 795 bis/12 august 2024.
13. OECD. (2020). *Teachers and school leaders as valued professionals*. OECD Publishing.
14. Oancea, M. (2015). Relația școală–familie în formarea elevului. *Studia Universitatis Babeș–Bolyai, Psychologia–Paedagogia*, 60(1), 91–102.
15. Păun, E. (1999). *Școala: O abordare sociopedagogică*. Editura Polirom.
16. Parlamentul României. (1995). *Legea învățământului nr. 84/1995*, cu modificările și completările ulterioare. Monitorul Oficial al României.
17. Parlamentul României. (2011). *Legea educației naționale nr. 1/2011*. Monitorul Oficial al României, Partea I.
18. Stan, E. (2020). Funcția diriginelui în școala românească modernă. *Analele Universității din București – Seria Pedagogie*, 69(1), 55–66.
19. Țîrcă, A. (2011). *Consilierea elevului. Ghid pentru profesori și diriginți*. Editura Didactică și Pedagogică.
20. UNESCO. (2021). *Education for sustainable development: A roadmap*. UNESCO Publishing.